

Het is altijd de schuld van het vorige onderwijsniveau

De universiteiten moeten in eigen boezem kijken, in plaats van het secundair onderwijs te culpabiliseren, schrijven Piet Van Avermaet & Kris Van Den Branden

WIE?

HOOFDDOCENT TAAL EN DIVERSITEIT (UGENT);

HOOGLERAAR EN LERAREN-OPLEIDER AAN DE FACULTEIT LETTEREN (KU LEUVEN).

WAT?

DIVERSITEIT MOET OOK AAN DE UNIVERSITEIT VAN DE PERIFERIE NAAR DE KERN VAN HET ONDERWIJS. PIET VAN AVERMAET

De Standaard 7 januari 2019

In sommige onderwijskringen heerst een ijzeren logica: het is altijd de schuld van het vorige onderwijsniveau. Als de rector van de Universiteit Antwerpen plots fors moet investeren in studiebegeleiding, dan komt dat doordat het secundair onderwijs zijn werk niet goed doet en steeds meer studenten aflevert die het hoger onderwijs niet zelfstandig aankunnen (DS 2 januari). Als de rector van een universiteit dat argument mag hanteren, dan hebben directies van het -secundair onderwijs het recht om hetzelfde te doen. Het is dus eigenlijk de schuld van het lager onderwijs. En dan volgen het kleuteronderwijs en de voorschoolse voorzieningen. In laatste instantie zit er nog weinig anders op dan bepaalde groepen ouders te viseren en hen erop te wijzen dat ze tekortschieten in enkele van hun meest basale opvoedkundige taken.

Rommelend buikgevoel

Deze logica heet **deficitdenken**: je wordt gedwongen iets te doen omdat een ander een gebrek heeft of gebrekkig werk aflevert. Als directieleden van het voormalige Steunpunt Gelijke Onderwijskansen stootten wij er eind vorige eeuw al regelmatig op, in alle geledingen van het Vlaamse -onderwijsveld. We vonden het weinig productief. Deficitdenken culpabiliseert. Het jaagt bezield, hardwerkende en gedreven leerkrachten op de kast. Het ondermijnt de deskundigheid van een grote groep goed opgeleid onderwijzend personeel. Het geeft koplopers het zelfverklaarde voorrecht om de rest van het peloton te degraderen tot een bende amateurs. Het voedt een rommelend buikgevoel in de samenleving dat ons onderwijs (en bij uitbreiding een hele generatie jongeren) onherroepelijk naar de haaien gaat. Dat is overigens een riedeltje dat we 2.400 jaar geleden al bij Aristoteles vonden en dat om de haverklap weer opduikt.

Deficitdenken levert bovendien erg tegenstrijdige en verwarrende signalen op: wat met een universiteit die al enige jaren inspanningen doet om eerstejaarsstudenten uit meer -diverse lagen van de bevolking te -rekruteren, maar tegelijk aan die jongeren zegt dat ze bij het binnentreden haar diversiteit aan de poort laat staan, want anders kost dat handenvol geld, tijd, energie en middelen?

Schouderklopjes

Tegenover deficitdenken stellen wij graag een andere logica. **Aan studiebegeleiding doe je omdat dat nu eenmaal een kenmerk van goed -onderwijs is. Aan studiebegeleiding doe je omdat de leerlingen of studenten die je wil begeleiden in hun ontwikkeling nu eenmaal van elkaar verschillen. Of je nu te maken hebt met de dochters van burgerlijk ingenieurs of met kinderen van laagopgeleide ouders: sommigen hebben dyslexie, anderen hebben meer structuur -nodig, nog anderen meer schouderklopjes en morele steun. Om alle studenten eerlijke en volwaardige kansen op succes te bieden, differentieer je dus per definitie in de begeleiding die je hen biedt. Dat is net zo goed een kenmerk van uitstekend universitair onderwijs als van uitstekend**

basis-onderwijs. In de didactische vaardigheden van proffen investeer je niet omdat het secundair onderwijs slecht werk zou hebben afgeleverd, maar omdat die proffen anders slecht -onderwijs geven. Studenten van een universiteit bied je in alle vakken van het curriculum de kans om complexe onderwerpen vanuit diverse, multiculturele perspectieven te bestuderen, niet omdat steeds meer van je studenten geen blanke huidskleur hebben, maar omdat studenten tot genuanceerd, kritisch denken brengen nu eenmaal een basisopdracht is van hoogstaand academisch onderwijs. Constructief omgaan met diversiteit, zodat alle leerlingen hun talenten en interesses maximaal kunnen ontplooiën, hun horizon kunnen verruimen en via een diploma voor zichzelf nieuwe kansen in het leven kunnen creëren, is een basistaak voor -elke onderwijsinstelling, en voor al wie in het onderwijs staat, van de kleuterjuf tot de hogeschool- en universiteitsdocent.

Systeemdrempels

Elk onderwijsniveau moet dus zijn volle verantwoordelijkheid opnemen in het creëren van maximale ontwikkelingskansen voor alle jongeren die het krijgt toevertrouwd. Na het basisonderwijs en het secundair onderwijs aan het eind van de vorige eeuw, wordt nu het hoger onderwijs volop geconfronteerd met de uitdagingen van toenemende diversiteit. Het -hoger onderwijs, en de universiteiten in het bijzonder, moeten dus fundamenteel durven na te denken over de systeemdrempels die zij opwerpen en waarmee ze ongelijkheid op hun -niveau blijven reproduceren. Ze moeten werken aan een verdere democratisering van het hoger onderwijs. Diversiteit moet ook aan de universiteit van de periferie naar de kern van het onderwijs.

Begrijp ons niet verkeerd: We juichen ten zeerste toe dat de Universiteit Antwerpen haar diversiteitsbeleid op turbo heeft gezet. Het had alleen dertig jaar eerder mogen gebeuren.